

บทสรุปผู้บริหาร

ในปีงบประมาณ 2567 สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ให้ทุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมแก่โครงการศูนย์ความรู้เพื่อความร่วมมือในการต่อต้านคอร์รัปชัน และส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับภูมิภาค ระยะที่ 2 (Knowledge hub for Regional Anti-corruption and good governance Collaboration phase 2) ภายใต้งบประมาณที่ได้รับรวมทั้งสิ้น 5,000,000 บาท มีระยะเวลาดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568 โครงการดังกล่าว ดำเนินการโดยคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี รศ. ดร.ต่อภัสสร ยมนาเป็นหัวหน้าโครงการ

ในปี 2567 ที่ผ่านมา ศูนย์ฯ ได้ดำเนินการยกระดับการทำงานแบบบูรณาการข้ามภาคส่วน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กร สถาบัน ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างระบบนิเวศของการต่อต้านคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ภายใต้งบประมาณ (P23) ยกระดับความร่วมมือด้านการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของสถาบัน/ศูนย์วิจัยกับเครือข่ายระดับนานาชาติ พัฒนาการเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูงของอาเซียนและศูนย์กลางการเรียนรู้ของอาเซียน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของอาเซียน (Hub of Knowledge)

โดยองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาศูนย์ฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ (1) การวางโครงสร้างพื้นฐานในการเก็บข้อมูลด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน และบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (2) การเชื่อมโยงและบริหารเครือข่ายหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านการต่อต้านคอร์รัปชันให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนงานกันอย่างเป็นระบบ และ (3) การหนุนเสริมศักยภาพเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชันให้เกิดความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประเทศไทยสามารถสร้างความเชื่อมโยงกับเครือข่ายในระดับนานาชาติเหล่านี้ได้ จะนำไปสู่การสร้างความร่วมมือเพื่อยกระดับการต่อต้านคอร์รัปชันของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพบนเวทีระดับโลก เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งองค์ความรู้เชิงวิชาการ และองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการที่จะช่วยสร้างมาตรฐานในการต่อต้านคอร์รัปชันของประเทศไทยให้เทียบเคียงกับนานาชาติ

จึงนำมาสู่การดำเนินโครงการศูนย์ฯ ในระยะที่ 2 เพื่อให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ และเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชันที่พัฒนาไว้แล้วในระยะที่ 1 โดยมุ่งเน้นการขยายผลกระทบจากการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ศูนย์กลางความรู้ ศูนย์กลางเครือข่าย ศูนย์กลางการลงมือทำ และศูนย์กลางการเรียนรู้ ไปสู่การใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย และผลักดันผลลัพธ์จากการดำเนินงานไปสู่ระดับนโยบายเพื่อ

แก้ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทย (KRAC to Connect) ด้วยการให้บริการองค์ความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้างเสริมศักยภาพเครือข่ายเชิงรุก รวมถึงการทดสอบประสิทธิภาพของสื่อความรู้ เครือข่าย และกลไกหนุนเสริมศักยภาพการต่อต้านคอร์รัปชันที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้จริงอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ หน่วยงาน ชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของสังคมตามเป้าหมายของศูนย์ฯ โดยสรุปผลงานสำคัญตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ และกลไกการดำเนินงานของศูนย์ฯ ในระยะที่ 2 ได้ดังนี้

หนึ่ง ผลการพัฒนาศูนย์กลางความรู้ด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน (Knowledge) ดำเนินการผ่านการพัฒนาแพลตฟอร์มฐานข้อมูลความรู้ด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน (www.kraccorruption.com) โดยในระยะที่ 2 มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการใช้งานและเพิ่มจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ฐานข้อมูลฯ โดยใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการความรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Knowledge Management) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลจากเว็บไซต์ฐานข้อมูลฯ ซึ่งปัจจุบันมีผู้เข้าใช้งานจำนวน 5,200 คน และมีข้อมูลความรู้ที่ผ่านการบริหารจัดการ จำนวน 1,600 ข้อมูล นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาเนื้อหาความรู้ด้านต่อต้านคอร์รัปชันที่เป็น Original Content จำนวน 109 ชิ้น เพื่อสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ในเครือข่าย โดยพีเจอาร์ในเว็บไซต์ฐานข้อมูลฯ ที่มีผู้เข้าชมสูงสุดคือ KRAC KNOWLEDGE ซึ่งประกอบไปด้วยคอลัมน์ที่สำคัญ เช่น KRAC AROUND, KRAC INSIGHT และ RESEARCH ON CORRUPTION ที่ทำการสังเคราะห์ประเด็นและสรุปความรู้ด้านการต่อต้านคอร์รัปชันไว้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ โครงการศูนย์ฯ ยังได้พัฒนาคอนเทนต์เพื่อปิดช่องว่างด้านความรู้ที่สำคัญ โดยมีการผลักดันผลลัพธ์จากการดำเนินงานเข้าสู่ระดับนโยบายผ่าน 7 คอลัมน์หลัก พร้อมกับสร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชัน โดยเน้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การเล่าเรื่องที่สะท้อนคุณค่าความซื่อสัตย์ และการเปลี่ยนแปลงวิธีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายจากข้อมูลประชากรศาสตร์มาสู่ปัจจัยทางจิตวิทยา และการใช้กลยุทธ์แบบล่างขึ้นบน (Bottom-Up) ส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการต่อต้านคอร์รัปชัน ถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากกว่า โดยพิจารณาจากผลลัพธ์การดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาที่แสดงให้เห็นว่างานสื่อสารของศูนย์ฯ มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2566 มีผู้ติดตามเพจ 1.6 พันคน และเพิ่มขึ้นเป็น 1.8 พันคนในปี 2567 และ 2.4 พันคนในปี 2568

โครงการศูนย์ฯ ยังได้พัฒนางานบริการด้านวิชาการและจัดกิจกรรมเสวนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในประเทศและต่างประเทศ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก เช่น งานบรรยายสาธารณะโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีผู้เข้าร่วมกว่า 70 คน การจัดทำคลิปวิดีโอเผยแพร่ความรู้บนโซเชียลมีเดีย และการร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการนำงานวิจัยไปสู่การกำหนดนโยบายต่อต้านการทุจริต โดยการผลิตบทความและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีพื้นฐานจากงานวิจัยจำนวน 26 ชิ้น ส่งผลให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการบูรณาการกับภาคสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานที่สำคัญเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึง

ความก้าวหน้าในการวางโครงสร้างพื้นฐานทั้งความรู้และทรัพยากรด้านการต่อต้านคอร์รัปชันเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการคอร์รัปชัน

สอง ผลการพัฒนาและขยายเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชันประเทศไทยกับเครือข่ายระดับนานาชาติ (Network) แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ โดยในระยะที่ 2 โครงการศูนย์ฯ ได้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเพิ่มจำนวนสมาชิกในเครือข่ายของโครงการศูนย์ฯ ในระดับนานาชาติ เป็น 29 หน่วยงาน เพิ่มขึ้นจากเดิม 19 หน่วยงาน และเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์ฯ ในระดับประเทศจำนวน 21 คน เพื่อสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และทรัพยากรอย่างเป็นระบบ รวมถึงดำเนินการจัดการประชุมเชิงวิชาการด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 2 (The Second International Conference on Anti-Corruption Innovations in Southeast Asia) ที่มีผู้เข้าร่วมกว่า 559 คน และได้รับการสนับสนุนในการจัดงานประชุมเชิงวิชาการด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานระดับนานาชาติ เช่น สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายในการต่อต้านคอร์รัปชัน

กิจกรรมสำคัญที่โครงการศูนย์ฯ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมศักยภาพเครือข่าย ได้แก่ การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมศักยภาพเครือข่าย จำนวน 4 ครั้ง การประชุมเชิงวิชาการระดับนานาชาติเกี่ยวกับการต่อต้านคอร์รัปชัน จำนวน 2 ครั้ง และการอภิปรายโต๊ะกลมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งนำไปสู่แผนการปฏิบัติงานในประเด็นสำคัญ อย่างเช่นการเปิดเผยข้อมูล การจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะ การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส และความโปร่งใสในภาครัฐกิจ โดยโครงการศูนย์ฯ ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับนานาชาติ โครงการศูนย์ฯ มีบทบาทในการสนับสนุน เครือข่ายด้านข้อมูลเปิด (Open Data) และเครือข่ายการจัดซื้อจัดจ้างในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Public Procurement) ซึ่งผลลัพธ์สำคัญ คือ การขยายผลในการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อดำเนินการพัฒนาความรู้ และแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการต่อต้านการทุจริตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและขับเคลื่อนนวัตกรรมร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ โครงการศูนย์ฯ ได้ดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายการต่อต้านคอร์รัปชันของประเทศไทยเข้ากับเครือข่ายในระดับนานาชาติ (Catalyst) เพื่อจัดการและสนับสนุนทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในงานเชิงประเด็น โดยเน้นการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเครือข่าย ได้แก่ (1) การสนับสนุนการทำงานสืบสวนสอบสวนประเด็นทุจริตคอร์รัปชันร่วมกับภาคประชาสังคมเพื่อยกระดับความร่วมมือในการพัฒนาข่าวสืบสวนสอบสวนด้าน

การทุจริตอย่างยั่งยืน และ (2) การพัฒนาเครือข่ายการทำงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายด้านการต่อต้านทุจริตผ่านโครงการเรียนรู้ร่วมกันในการออกแบบนโยบายที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้มีข้อสรุปในการออกแบบนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายใน 4 ประเด็นสำคัญ ซึ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และพัฒนานโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าภายใต้การดำเนินการในระยะที่ 2 ศูนย์ฯ ได้มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายความร่วมมือต้นแบบข้ามภาคส่วนในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้ขยายกิจกรรมการดำเนินการให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาระบบการส่งออกข้อมูลข่าวสาร และสร้างกิจกรรมออนไลน์ร่วมกันในอนาคตที่ยกระดับจาก Google group เดิมจะช่วยให้เครือข่ายนี้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาพีเจอาร์ CSO NETWORK ภายใต้ชื่อ “SEA-CAN for CSOs” เพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์และรายงานความก้าวหน้าของโครงการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยในการสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพทางการดำเนินงาน รวมถึงเปิดโอกาสให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืนระหว่างสมาชิกในเครือข่ายและผู้สนใจทั่วไป ทำให้การดำเนินงานของ SEA-ACN มีความเป็นระบบและตอบรับวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างขีดความสามารถและแผนการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างยั่งยืน

สาม ผลการพัฒนาระบบสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพการต่อต้านคอร์รัปชันของเครือข่าย เพื่อต่อยอดและใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ ผลงานวิชาการ นวัตกรรม หรือโครงการด้านต่อต้านคอร์รัปชันสู่การปฏิบัติ (Anti-Corruption Academy) โครงการศูนย์ฯ ได้ดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อ ทั้งหมด 194 ชิ้น ผ่านเพจเฟซบุ๊ก KRAC Corruption ในหลากหลายรูปแบบ เช่น บทความสั้น คลิปวิดีโอ และอินโฟกราฟิก ทำให้เพจมีผู้ติดตามเพิ่มขึ้นถึง 2.4 พันคน มียอดการเข้าถึงรวม 111,396 ครั้ง โดยเนื้อหาที่ได้รับการตอบรับสูงสุด คือ การถ่ายทอดสดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการที่มีผู้เข้าถึงมากที่สุดถึง 20,783 ครั้ง นอกจากนี้ โครงการได้สรุปสาระสำคัญจากการประชุมในรูปแบบบทความเผยแพร่จำนวน 30 ชิ้น และผลิตสื่อความรู้จากกรณีศึกษาต่างประเทศ 22 ชิ้น รวมถึงจัดทำจดหมายข่าวด้านโกง KRAC Newsletter เพื่อเชื่อมโยงความรู้และข้อมูลการต่อต้านคอร์รัปชันส่งไปยังกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน จำนวน 153 คน

ในส่วนของงานบริการวิชาการและการเผยแพร่ความรู้เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชัน โครงการศูนย์ฯ ได้ริเริ่มจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนเพิ่มมากขึ้น โดยได้จัดนิทรรศการเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Exhibition) หัวข้อ "6 ฝิ่นโกง" ร่วมกับสำนักงานจัดการทรัพย์สิน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (PMCU) ในพื้นที่สยามสแควร์และบรรทัดทอง เพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่องคอร์รัปชันและกระตุ้นการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชน ซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้เข้าร่วม นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาโครงการการเรียนรู้ด้านการต่อต้านคอร์รัปชันโดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันในกลุ่มเยาวชน ภายใต้โครงการส่งเสริมความโปร่งใสและ ธรรมภิบาลในสถานศึกษา (School Governance) ให้กับโรงเรียนนำร่อง

จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสระกะเทียมวิทยาคม "สังวรเจษฎ์ประกาศมอุปถัมภ์" โรงเรียนสายปัญญา ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และโรงเรียนหอวัง ปทุมธานี โดยมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเครื่องมือโรงเรียนโปร่งใส (schoolgov.actai.co) มาใช้เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมภายใต้กลไกการสร้างธรรมาภิบาลในโรงเรียน (Open Join Learn)

ในส่วนงานพัฒนาหลักสูตรเพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันสำหรับบุคคลทั่วไปและนักศึกษา ภายใต้ “หลักสูตรการส่งเสริมธรรมาภิบาลและการต่อต้านคอร์รัปชันร่วมสมัย (Contemporary Good Governance and Anti-Corruption)” มีจำนวนผู้ลงทะเบียน 420 คน และมีผู้เรียนจบหลักสูตรฯ และได้รับประกาศนียบัตร จำนวน 162 คน โดยจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร พบว่า หนึ่งในช่องว่างในเชิงองค์ความรู้ที่สำคัญที่ประชาชนในสังคมยังมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับที่น้อยเมื่อเทียบกับองค์ความรู้ในด้านอื่น ๆ คือ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านคอร์รัปชันตามกฎหมาย ดังนั้น ในการดำเนินงานระยะที่ 2 จึงได้จัดทำโครงการหลักสูตรกฎหมายและมาตรการว่าด้วยการต่อต้านคอร์รัปชันและส่งเสริมธรรมาภิบาลเชิงปฏิบัติการ (Anti-Corruption Law and Policy: A Practical Curriculum) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และแนวปฏิบัติด้านการป้องกันการคอร์รัปชันและส่งเสริมธรรมาภิบาลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและมาตรการว่าด้วยการต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานเชิงปฏิบัติการ อันจะก่อให้เกิดการต่อต้านคอร์รัปชันที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมแล้ว โครงการศูนย์ฯ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และหลักสูตรด้านการต่อต้านคอร์รัปชันโดยการสร้างและส่งเสริมสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถกระตุ้นความสนใจและให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพัฒนางานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญภายใต้เครือข่าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การทำงานร่วมกับโรงเรียนจะช่วยสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการต่อต้านคอร์รัปชันตั้งแต่ระดับเยาวชน ส่งผลต่อการวางรากฐานของการส่งเสริมธรรมาภิบาลและการสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรมในอนาคตอย่างยั่งยืน